

„Solidarity – Made in Poland, Exported by Europe. A new decade in fight against poverty” – wykład Komisarza UE Andrisa Piebalgsa

17 maja 2010 r. na Uniwersytecie Warszawskim odbył się wykład Komisarza UE ds. Rozwoju, pana Andrisa Piebalgsa, będący częścią „Wykładów Kapuścińskiego” – inicjatywy Komisji Europejskiej i Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP). Celem wykładów jest budowanie świadomości i poparcia społecznego dla polityki rozwojowej w państwach członkowskich UE poprzez jej przybliżanie przez ekspertów z tej dziedziny.

Tytuł wykładu Andrisa Piebalgsa brzmiał „Solidarity – Made in Poland, Exported by Europe. A new decade in fight against poverty”. Komisarz rozpoczął wystąpienie od przypomnienia, iż „solidarność” rozumiana jako filozofia działania, a nie tylko jako ruch społeczny, jest polskim wynalazkiem. Taki sposób działania zdaje się dobrze korespondować ze współczesnymi wyzwaniem stojącymi przed polityką i współpracą rozwojową, które niewątpliwie przekraczają granice i możliwości poszczególnych aktorów społeczności międzynarodowej. Rozwój – według komisarza – jest projektem długoterminowym silnie związanym z innymi politykami – handlową, bezpieczeństwa, migracyjną, energetyczną – prowadzonymi przez Unię Europejską. Wszystkie one powinny przyczyniać się do realizacji celów rozwojowych i wspierać politykę rozwojową, a nie ograniczać jej efekty. W tym świetle idea stojąca za „solidarnością” – wspólnym działaniem w imię jednego celu – wydają się być dobrym punktem wyjścia. Dodatkowo, komisarz Piebalgs zwrócił uwagę, iż „solidarność” wraz z wiarygodnością powinny być także rozumiane jako „dotrzymywanie obietnic”. W tym kontekście istotną staje się rola UE w wysiłkach podejmowanych przez społeczność międzynarodową na rzecz osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju (MDG). Od tego, jakie będzie podejście Europy do wyzwań milenijnych w dużym stopniu zależy zachowanie i działania pozostałych aktorów. Oznacza to dodatkowy wymiar europejskiej odpowiedzialności – poza tym determinowanym historią.

W drugiej części wystąpienia, komisarz Piebalgs zaznaczył, iż Polska podczas swej prezydencji w Radzie UE w 2011 roku będzie miała okazję, by podnieść rangę polityki rozwojowej w ramach działań podejmowanych przez UE. Jedną z okazji ku temu będą Europejskie Dni Rozwoju (EDD), które w drugiej połowie 2011 roku będą zorganizowane w Polsce. By osiągnąć ten cel, polityka rozwojowa – jak sugerował Andris Piebalgs – mogłaby dzięki idei „solidarności” uzyskać nową podstawę normatywną.

Wykład komisarza zakończył się stwierdzeniem, iż „solidarność” – stworzona w Polsce – mogłaby i powinna być wyeksportowana czy też zglobalizowana przez Europę.

Po wystąpieniu komisarza głos zabrali paneliści, którzy zostali poproszeni przez moderatora¹ o odniesienie się do wykładu oraz do idei „Solidarności dla rozwoju”.

Jako pierwszy głos zabrali Paweł Wojciechowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Stwierdził on, iż koncepcja „solidarności” w kontekście polityki rozwojowej ma potencjał, by stać się podstawą globalnego podejścia do tej kwestii. Pan P. Wojciechowski odniósł się także do słów komisarza Piebalgsa, który stwierdził, iż jednym ze sposobów implementacji idei „solidarności” w praktyce jest działanie, w którym centralną pozycję nie zajmuje donator, ale potrzebujący – wspierany, a nie wspierający.

Jako drugi głos zabrali Paweł Samecki, doradca Ministra Spraw Zagranicznych, były Komisarz UE ds. Polityki Regionalnej. Pan P. Samecki przedstawił jedną z możliwych interpretacji hasła „solidarności dla rozwoju”. Wyszedł on z założenia, iż „solidarność” może być rozumiana i realizowana nie tylko na poziomie idei czy filozofii działania, ale także na poziomie wspólnoty interesów. W tym kontekście działania na rzecz realizacji celów stojących przed polityką rozwojową – likwidacji ubóstwa

i przeciwdziałaniu rosnącemu rozwarstwieniu dochodów – leżą w interesie zarówno państw-dawców jak i państw-biorców pomocy rozwojowej.

Kolejnym panelistą był profesor Włodzimierz Aniot z Instytutu Polityki Społecznej UW, który zwrócił uwagę, że polski dyskurs i badania nad rozwojem oraz polityką rozwojową są dopiero w początkowej fazie, przez co nie brak im słabości. Podkreślił też, że rozwój jest zjawiskiem społecznym, wobec czego idea „solidarności” niewątpliwie może być jednym ze sposobów myślenia o wyzwaniach stojących przed polityką rozwojową.

Jako czwarty głos w dyskusji zabrakł Wojciech Wilk, prezes Polskiego Centrum Współpracy Międzynarodowej, który zauważył, iż „solidarność” w kontekście współpracy międzynarodowej nie musi koniecznie oznaczać zwiększenia wolumenu środków finansowych przeznaczanych przez UE na ten cel. Dla pana W. Wilka „solidarność” ma szczególnie wymiar międzyludzki i to podczas spotkania człowieka z człowiekiem mają szansę zrealizować się jej ideały. Takie podejście również powinno być realizowane w ramach polityki rozwojowej.

Ostatnim panelistą był Paweł Bagiński, ekspert Global Development Research Group, który zidentyfikował trzy aspekty, w których można w praktyce realizować ideę „solidarności dla rozwoju”. Są to: szacunek dla partnera, wspólne myślenie o rozwoju oraz prawdziwe partnerstwo. Pan P. Bagiński przyznał, iż współczesna nam współpraca rozwojowa jest o wiele bliższa tak rozumianym ideałom „solidarności” niż ta, która była praktykowana chociażby 30 lat wcześniej – wtedy, gdy w Polsce rodził się ruch społeczny Solidarność. W tym świetle warto podkreślić takie inicjatywy i cechy współpracy rozwojowej jak: MDG, świadomość globalnej współzależności i konieczności działań multilateralnych, pojawienie się nowych aktorów, w tym sektora prywatnego. Pan P. Bagiński stwierdził, iż dla prawdziwej „solidarności” w polityce rozwojowej konieczna jest spójność z nią innych działań, inicjatyw i polityk podejmowanych i realizowanych przez UE i innych aktorów na arenie międzynarodowej

Komisarz Piebalgs odnosząc się do opinii wyrażonych przez panelistów powiedział, iż głównym wyzwaniem stojącym przed Unią jest nie tylko wypracowanie nowych koncepcji czy zdobycie poparcia społecznego dla „solidarności dla rozwoju”, lecz także uzyskanie dlań koniecznego poparcia i siły politycznej.

Podczas dyskusji, która wywiązała się po wypowiedziach panelistów, komisarz Piebalgs odpowiadał na pytania zadane przez uczestników. Poruszane kwestie dotyczyły podejścia UE do rosnącej roli Chin we współpracy

rozwojowej oraz praktycznego wymiaru „solidarności dla rozwoju” – tego, z czego Europa może w imię globalnej solidarności zrezygnować. Pan A. Piebalgs wprawdzie zauważył, że nie chce i nie widzi możliwości by ignorować obecność Chin na arenie międzynarodowej; po drugie, dzięki tej obecności zdaliśmy sobie sprawę, iż działania podejmowane przez Unię niejednokrotnie były zbyt wolne i nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. W odpowiedzi na drugie pytanie komisarz podkreślił znaczenie spójności polityk prowadzonych przez UE oraz – kończąc swą wypowiedź – zaapelował do Polski, by podczas swej prezydencji oraz w trakcie EDD podjęła próbę nowego otwarcia w europejskiej polityce rozwojowej: zarówno na poziomie idei, jak i konkretnych rozwiązań.

Odnosząc się do wykładu komisarza Piebalgsa warto podkreślić, iż wygłaszane przez niego tezy i postulaty są tożsame z koncepcją ekspertów GDRG proponujących, by hasło „Solidarność dla rozwoju” było tematem wiodącym Europejskich Dni Rozwoju w 2011 roku oraz by dało asumpt do nowego otwarcia w myśleniu o rozwoju i o polityce rozwojowej².

Komentarze oraz dyskusja po wykładzie pana A. Piebalgsa pokazały także pojemność hasła „solidarność dla rozwoju” i mnogość jego interpretacji oraz idei za nim stojących.

Niewątpliwie najpoważniejszym wyzwaniem stojącym przed Unią Europejską, a być może w konsekwencji także przed całą społecznością międzynarodową byłaby operacjonalizacja hasła „solidarność dla rozwoju”. Tym bardziej warto podkreślić, iż EDD w 2011 roku mogłyby stać się doskonałym i przynoszącym konkretne rozwiązania forum dyskusji na ten temat.

Opracowanie: Robert Łuczak – ekspert Global Development Research Group, geograf, socjolog, koordynator programu Democratic Governance for Development; e-mail: rłuczak@gdr.org.pl

-
1. Moderatorem dyskusji był Maciej Kuźmicz – redaktor naczelny magazynu Think-Tank.
 2. Więcej na ten temat: Łuczak R., Szczyciński J., „Solidarność dla rozwoju” – Europejskie Dni Rozwoju 2011 jako wyzwanie i szansa dla polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej”, *GDRG Policy Papers*, 2/2010, <http://www.gdr.org.pl>.